

4. Новиков Д.А. Стимулирование в организационных системах / Д.А. Новиков. – М., 2003. – 253 с.

5. Горбунков В.М. Управління соціальним розвитком трудового колективу / В.М. Горбунков. – К. : МАУП, 1998. – 80 с.

***Summary.** Enterprise`s development strategy basic principles including management styles are examined. We have found out that global corporate targets can be achieved by the vertical organization structure`s transformation up to the level of line managers and vice-managers. It was proved that key efficiency indicators must be based on balanced indicators system methodology (BIS). Such indicators system gives an option of employees` classification and estimation according to their place and organization importance. This system`s construction can be nominally divided into two levels: on the 1st level a system of key indicators must be formed. It is necessary to construct the objectives tree on the basis of the activity`s key indicators components determination both for business units and employees, parameters and procedures of the fixed indicators estimation. On the 2nd level key employees` positions for the further rewards or bonuses system development are emphasized and classified. Valuations system that gives an option to classify and value employees according to their state and importance for the enterprise is determined. It is proposed to implement material and nonfinancial incentives` subsets inclusive of management styles and culture.*

***Keywords.** Material and nonfinancial incentive, motives, management culture, personnel, labor force, style, valuation, development.*

УДК: 631.152.008.4

Лисенко В.В., к.е.н., доцент.

Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва

УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОНСУЛЬТАЦІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НА СЕЛІ.

***Анотація.** Розглянуто умови функціонування інформаційно-консультаційного обслуговування на селі, як форма підтримки господарств населення.*

***Ключові слова:** інформатизація, господарства населення, кооперація, сільськогосподарські дорадчі служби, консультативні служби.*

Постановка проблеми. В умовах поширення загальної інформатизації у суспільстві, всіх галузей економіки, неможливо оминати і динамічно зростаючий попит на новітню інформацію у сфері аграрного виробництва, зберігання, транспортування і збуту продукції сільського господарства. Українські сільськогосподарські товаровиробники в сучасних умовах представлені як крупними виробниками, так і найдрібнішою формою

господарювання – господарствами населення, які, доречі, не мають чітко вираженої правової ознаки. Через всі складності, з якими сьогодні стикається село, стає зрозумілим, що без всеохоплюючої стратегії інформатизації на селі сьогодні говорити про позитивні зміни неможливо. Тому однією з цілей державної підтримки села має бути забезпечення якісними знаннями (приплив кваліфікованих працівників, готових працювати із сучасною технікою, за новітніми технологіями вирощування, тощо).

В сучасній моделі сільськогосподарського виробництва важливе місце належить господарствам населення, частка яких в останні роки при виробництві валової продукції сільського господарства по Україні складає понад 50%, займаючи при цьому лише 30% всіх площ сільськогосподарських угідь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Станом на 2011 рік біля 30 сільськогосподарських дорадчих служб функціонують у 22 областях нашої держави, як незалежні неурядові структури. Вони об'єднані у всеукраїнську громадську організацію - Національну асоціацію сільськогосподарських дорадчих служб України.

На думку В.В. Колчана дорадчі служби виступають в якості інтегруючого елемента, що формує єдність та створює цілісності системи інформаційно-консультативного забезпечення аграрної сфери, пов'язуючи між собою всіх її учасників. Сьогодні дрібні виробники також потребують кредитів, тому одним з напрямків дорадчої діяльності є сприяння у доступі до кредитних ресурсів, в тому числі через створення кредитних спілок та кооперативних банків [1].

Постановка завдання. Власники господарств населення є не тільки найчисельнішою але і найменш захищеною групою споживачів консультаційних послуг, які гостро потребують сторонньої допомоги. Але при цьому їх консультування має свої особливості, яким, нажаль, не приділяється належної уваги.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах ринку власники господарств населення функціонують як окремі суб'єкти господарювання

маючи зацікавленість і відповідальність за результати своєї виробничої діяльності. Селянам не просто адаптуватися в сучасних умовах, більшість з них зіткнулися зі значними проблемами, що спричинено відсутністю нових знань та практичних навичок у веденні ефективного господарства в умовах обмеженості ресурсів і прийнятті самостійних управлінських рішень.

Основними проблемами власників господарств населення, як відомо є: зниження трудомісткості праці; покращення умов виробництва; шляхи збуту продукції. Переважно ці проблеми селяни намагаються вирішити самостійно, або за допомогою „найпростішої сусідської кооперації”. Дослідження показують, що кооперативи мають активну позицію щодо прийняття участі у створенні мережі сільськогосподарських дорадчих служб і самостійно надають консультації виробникам, також займаються навчально-просвітницькою роботою. На базі сільських рад можуть бути організовані та проводитися заняття-семінари, курси для членів кооперативу з метою підвищення рівня їх знань в агробізнесі, менеджменті, нових технологіях та ін. Разом з місцевими службами зайнятості можуть бути організовані навчальні семінари для сільських безробітних з метою їх професійної переорієнтації та соціальної адаптації в сучасних ринкових умовах господарювання, зацікавлення та залучення сільської молоді до аграрної праці [2].

Дорадча служба – це професійна служба, яка забезпечує сільських товаровиробників інформацією для підвищення їх фахових знань щодо ефективнішого господарювання, допомагає глибше аналізувати проблеми, виховує відповідальність за власні рішення. Сільськогосподарські дорадчі служби – це і довідкові установи, які дають відповіді на запитання селян, трансформуючи і перекладаючи результати науки з мови вченого мовою практика. З іншого боку вони сприяють вченим у виборі актуальної дослідницької тематики.

Сільськогосподарські дорадчі служби допомагають сільському населенню та товаровиробникам освоїти і ефективно використовувати методи прибуткового господарювання, впроваджувати нові сучасні технології, надають

послуги з питань маркетингу, менеджменту, соціального розвитку села, вирішують проблеми зайнятості, правового навчання сільського населення, сприяють створенню сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, кредитних спілок, громадських організацій та інших несільськогосподарських видів підприємств.

Найголовніше, сільськогосподарські дорадчі служби поширюють необхідні знання серед сільського населення та сільськогосподарських товаровиробників. А інвестиції в знання у сучасному світі належать до найбільш перспективних і прибуткових.

Важливе значення в розвитку дорадчих служб має організація їх фінансування. Джерелами фінансування системи дорадчих служб, на нашу думку, можуть бути державний та місцеві бюджети, плата самих товаровиробників, приватних, кооперативних фірм і компаній, громадських організацій, кошти міжнародних програм та проектів, благодійні внески фізичних та юридичних осіб, інші не заборонені законом джерела фінансування.

З 01 січня 2005 року набрав чинності Закон України „Про сільськогосподарську дорадчу службу”, який спрямований на поліпшення добробуту сільського населення та розвиток сільської місцевості [3]. Важлива мета його запровадження – організувати в сільській місцевості дорадчі служби, що мають сприяти задоволенню потреб особистих і фермерських господарств, та інших форм господарювання, а також сільського населення в цілому в покращенні добробуту, вдосконаленні практичних навичок прибуткового господарювання, розвитку сільської місцевості. В Україні сільські дорадчі служби набули певного досвіду в цій справі в рамках „Програми підвищення рівня життя сільського населення”. Ця програма впроваджується в різних областях України уже кілька років за фінансової підтримки Міністерства у справах міжнародного розвитку Великобританії, і вже зараз можна казати про позитивні зрушення, що відбулися за даний період. Передусім це виражається у підвищенні поінформованості селян, формування міцних сільських громад, що

здатні вирішувати певні питання самостійно, підвищення зайнятості в сільській місцевості.

В Харківській області повільно, але все ж починається робота щодо розвитку сільської місцевості. Так, в Куп'янському районі була створена і успішно діє альтернативна банкам кредитна спілка „Наша справа”. В Зміївському районі для підтримки господарств населення, за прикладом Макарівського району Київської області, створили дорадчу службу, тільки назвали її консультативною. На районному рівні ця служба організована за галузевим принципом. А крім того, консультативні служби діють у 16 сільських і селищних радах. Двоступенева структура консультативних служб має наслідком те, що жодне поставлене запитання не залишається без професійної відповіді на нього.

На районному рівні було утворено консультативні служби по галузевому принципу:

- по овочівництву – на базі ЗАТ ТМ „Зміївська овочева фабрика”;
- по птахівництву – на базі дослідного господарства „Борки”;
- по розвитку ВРХ – на базі ВАТ Племзавод „Червоний велетень”;
- по захисту рослин – на базі районної станції захисту рослин;

Недоліками в роботі консультативних служб є організація їх роботи на громадських засадах, щоб ці служби працювали професійно необхідно визначити джерела їх фінансування.

Показова в розвитку необхідної інфраструктури для розвитку господарств населення є Бірківська сільська рада Зміївського району Харківської області, тут створено районну консультативну службу з птахівництва, територіальну консультативну службу при сільраді, міні комбикормовий завод, державну і приватну ветлікарні та ветаптеку тощо. Також протягом всього періоду за ініціативою сільської ради проводяться „круглі столи” за участю власників господарств населення, де обговорюються проблеми їх розвитку, інформування щодо можливих вигідних форм кооперування та інше. З 2002 року за проханням сільської ради на її території працює власний ветеринарний лікар,

який надає послуги різного напрямку, обслуговує різну худобу, кожна худоба має ветеринарний паспорт, веде облік худоби та птиці, видає свідоцтва, проводить обстеження та інше. За допомогою ініціативи сільради відбувається тісна співпраця господарств населення з консультантами з інституту птахівництва, а також з Департаментом ветеринарної служби, з лікарями з району.

Щодо Зміївського району в цілому, то прикладом співпраці районних служб є спільна робота з інститутом тваринництва УААН. Інститутом надана велика кількість методичних матеріалів щодо розвитку господарств населення: це і утримання ВРХ в умовах малих ферм, виробництво свинини в приватних господарствах, рекомендації по годівлі сільськогосподарських тварин, заготівлі, зберіганні та використанні кормів, виробництво комбікормів тощо. В районній газеті „Вісті Зміївщини”, започатковано рубрику „Як працювати без збитків”. Існує зацікавленість у пропозиції інституту в придбанні мінікомбікормових агрегатів потужністю 0,25 т/год і бажання встановити хоча б по одній на території кожної сільради. Нажаль, поки що все це не працює на повну силу.

На території Дворічанського району Харківської області, в окремих сільських радах намагалися створити інфраструктуру для господарств населення (кредитну спілку, торговий дім, надання торгових місць на ринках) але все це не прижилося. Основна проблема, не інформованість населення, інертність до змін, недовіра до держави і до різноманітних програм. Селяни довіряють тільки собі. Сьогодні є випадки коли господарства населення навіть „відмирають”. Раніше основною підтримкою селянину було базове господарство: і обробіток ґрунту, і корми для худоби, та ін. Зараз при занепаді базових господарств в тяжкому стані опинилися і господарства населення.

Висновки. Проаналізувавши ситуацію щодо системи інформаційно-консультаційного обслуговування, що сьогодні існує в Україні, можна виокремити її характерні риси:

- передусім це недостатнє фінансування, через що практично відбувається припинення надання консультацій цілим рядом державних науково-дослідних структур;

- недосконале відпрацювання державних програм щодо науково-консультативної підтримки на національному та регіональних рівнях;
- брак висококваліфікованих спеціалістів з основних напрямів консультування;
- не використання повною мірою потенціалу науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів;
- не урегульованість відносин між державними дорадчими службами та недержавними агроконсалтинговими формуваннями;
- недостатній рівень інформованості споживачів про науково-технічні досягнення і передовий досвід;
- недостатньо розвинута телекомунікаційна мережа в ланці область – райони.

Література.

1. Клочан В.В. Формування та розвиток системи інформаційно-консультаційного забезпечення аграрної сфери в Україні [Електронний ресурс] / В.В. Клочан // Ефективна економіка. – 2012. - № 5. – Режим доступу до журн.: <http://www.economy.nayka.com.ua>
2. Лисенко В.В. Кооперування як важливий фактор розвитку господарств населення / В.В. Лисенко// Вісник ХНАУ. – № 9. – 2007. – С.184-188.
3. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17 червня 2004р. № 1807-IV//Урядовий кур'єр. – 2004. – №168. – С.3.

Summary.

Problem. Owners of farms is not only the largest but also the most vulnerable group of consumers of consulting services in dire need of assistance. But while advising them has its own characteristics, which, unfortunately, has been neglected.

Results. Agricultural extension services in rural areas and helping producers learn and effectively use the profitable management methods, introduce new and emerging technologies, provide services for marketing, management, and social development of rural areas, solve the employment problem of the legal training of the rural population, contributing to the creation of agricultural service cooperatives, credit unions, community organizations and other non-farm enterprises. In the study region are positive examples of advisory services that are organized along industry lines. For example, the Advisory Service for poultry, which works closely with consultants from the Research Institute of Poultry, cooperation with regional services research Institute of

Animal Husbandry. Institute provided a large number of teaching materials for the development of farms: they are cattle in small farms, pork production in private farms, advice on feeding livestock, harvesting, storage and use of feed and so on.

***Conclusions.** Problems of Information and consulting services: lack of funding; imperfect state testing programs on scientific advisory support at the national and regional levels, lack of qualified specialists of the main areas of advice, do not use the full capacity of research institutions and universities, lack of consumer awareness of scientific and technological achievements and advanced experience, poorly developed telecommunications network in the link area - areas.*

УДК 657.656.823

Лучик Г.М.,
асистент кафедри обліку, аудиту і економічного аналізу.
Буковинський державний фінансово-економічний університет

СУТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ У СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

***Анотація.** У статті розкривається зміст інформації з позиції вчених у системі прийняття управлінських рішень. А також визначено місце інформації у системі управління.*

***Ключові слова:** інформація, відомості, інформаційна база, дані, знання, система управління, інформаційні ресурси.*

Постановка проблеми. Інформаційні ресурси є результатом функціонування системи бухгалтерського обліку, яка формує інформаційний простір у системі прийняття управлінських рішень. При цьому, сукупність інформації отриманої за результатами діяльності утворює інформаційну базу даних. Ефективність якої підвищується за наявності автоматизованої системи, у якій накопичується великий масив постійної попередньо обробленої технічної нормативної, планової і облікової інформації про об'єкт управління, що аналізується. В сучасних умовах автоматизації обліку, проведення аналізу та аудиту підприємств, значення та актуальність інформації зростає, а тим більше у сфері управління. Розвиток інформаційних технологій у сфері обліку, аналізу і аудиту сприяє утворенню інформаційного простору в якому і відбувається кругообіг інформації. При цьому, сучасний їх розвиток дозволяє не тільки передавати її між суб'єктами цього простору, а й задовольняти користувачів інформацією для прийняття управлінських рішень.